

**ARIJADNINA NIT U OVLADAVANJU FRAZEMIMA NA NASTAVI
MATERINSKOGA I STRANOGA JEZIKA – KVANTITATIVNO
OBRAĐENI PODACI (PRVI DIO STUDIJE)**

Branka Barčot

Tanja Milčić

*Sveučilište u Zagrebu
Zagreb, Hrvatska*

Ključne riječi: frazeodidaktika, frazemi s mitološkom sastavnicom, hrvatski jezik, njemački jezik.

Sažetak: S obzirom na činjenicu da se frazeologija kao lingvistička disciplina počinje razvijati tek sredinom 20.st., jezikoslovci svoju pozornost najprije usmjeravaju na razna teorijska pitanja primjenjujući pri tome različite pristupe (primjerice, strukturalistički, kognitivni, lingvokulturološki). Posljedica toga jest činjenica da je frazeodidaktika postala najslabijom karikom frazeologije. Frazeološka kompetencija je jedan od najvećih izazova učenicima u procesu ovladavanja stranim jezikom, ali ne samo njima nego i njihovim nastavnicima. Frazeodidaktika kao jedan od aspekata primijenjene frazeologije pomaže razviti te kompetencije i nudi nastavnicima i učenicima određene instrumente i načine za svladavanje frazeološke građe stranog jezika – ali i materinskog jezika.

Za potrebe šire studije provedeno je pismeno anketiranje hrvatskih i austrijskih studenata. Cilj istraživanja jest empirijskim putem saznati poznaju li studenti (i ako da, u kojoj mjeri) frazeme s mitološkom sastavnicom te koriste li ih u materinskom jeziku. Anketa uključuje 30 frazema s mitološkom sastavnicom, a njome se ispituju značenje, kontekst upotrebe frazema i slika / asocijacija koju taj frazem izaziva u govorniku. Podaci dobiveni u anketi analizirani su kvantitativno i kvalitativno. Za kvantitativnu obradu podataka koristili smo statistički softver SPSS, a za kvalitativnu obradu podataka – program Atlas.ti. U ovom radu predstaviti će se samo jedan dio ukupnih podataka, točnije kvantitativno obrađeni podaci. Dakle, ovdje će se predstaviti samo prvi dio studije.

**ARIADNE'S THREAD IN IDIOM ACQUISITION IN MOTHER-
TONGUE AND FOREIGN LANGUAGE CLASSROOMS –
QUANTITATIVE DATA ANALYSIS
(THE FIRST PART OF THE STUDY)**

**Branka Barčot
Tanja Milčić**

*University of Zagreb
Zagreb, Croatia*

Keywords: phraseodidactics, idioms with a mythological component, Croatian language, German language.

Summary: Considering the fact that phraseology as a linguistic discipline started developing as late as the mid-twentieth century, linguists first directed their attention to various theoretical questions using different approaches (e.g. structuralist, cognitive, linguocultural approach). Consequently, phraseodidactics became the weakest link of phraseology. Phraseological competence is one of the biggest challenges for students today; and not only for them, but also for their teachers. As one of the aspects of applied phraseology, phraseodidactics helps both the teachers and the students develop these competences, and offers them certain instruments and ways of mastering idiomatic expressions of a foreign language, as well as their maternal language.

As a part of a broader study, a survey was conducted in which Croatian and Austrian respondents completed paper-based questionnaires. The aim of our research is to use empirical methods in determining whether or not (and if yes, to what degree) the students are familiar with idioms containing a mythological component and do they use them in their maternal language. The questionnaire consists of 30 idioms with a mythological component and aims to gather data about meaning, context of idiom usage and the image (association) a speaker forms about a particular idiom. The acquired data was analyzed using quantitative and qualitative research methods. The quantitative data analysis was conducted using SPSS, a statistical software, whereas we used Atlas.ti, a qualitative data analysis software to carry out the qualitative research. In this paper, we will present merely a portion of total data, i.e. only the first part of the study.

1. Uvodni dio: o frazeodidaktici

Budući da se frazeologija kao lingvistička disciplina razvija od sredine prošloga stoljeća, ne čudi činjenica da su se jezikoslovci ponajprije bavili

samo teorijskim frazeološkim pitanjima, i to uz različite pristupe. Začetak se frazeologije u Rusiji vezuje uz ime V. V. Vinogradova, a od sredine XX. st. pa do danas izdvaja se dvadesetak težišta u frazeološkim istraživanjima. To su, primjerice, morfološko-gramatičke specifičnosti frazeoloških jedinica, struktura frazeoloških jedinica, semantika frazeoloških jedinica, odnos frazeoloških jedinica i njihovih sastavnica, kognitivni pristup u proučavanju frazeoloških jedinica, stilistika frazeoloških jedinica, načini frazeologizacije, dijalektalna frazeologija, frazeološki autorski stil, frazeografija, funkcionalno-komunikativni aspekt frazeoloških jedinica, lingvokulturološki aspekt i nacionalno-kulturna specifičnost, frazeološka terminologija, kontrastivno proučavanje frazeoloških jedinica u raznim jezicima, translatoški aspekt u proučavanju frazeoloških jedinica, lingvodidaktički aspekt.

U konačnici je frazeodidaktika ili lingvodidaktički aspekt frazeologije postala najslabija karika frazeologije, a upravo je frazeološka kompetencija jedan od glavnih izazova prilikom usvajanja nekoga stranog jezika, ali i materinskog jezika. Hrvatska u tome jako zaostaje za Njemačkom, ali i za Rusijom (usp. istraživanje u: Barčot, 2017). Frazeodidaktici se u nas ne posvećuje dovoljno pozornosti što potvrđuju školski i studijski planovi i programi u kojima ona gotovo da nije uopće zastupljena. Izuzetak su pojedini kolegiji koji se predaju na hrvatskim sveučilištima (*Frazeologija i Leksikologija*) i u sklopu kojih se frazeodidaktika obrađuje samo usputno.

Osim što su frazemi čuvari povijesnog i kulturnog naslijeđa u jeziku, njima se postiže posebna ekspresivnost govorene i pisane riječi. Tu se vraćamo na početak XX. st. kada Charles Bally razlikujući relativno slobodne spojeve riječi (franc. *séries phraséologiques*) i čvrste i ustaljene spojeve u kojima se gubi individualno značenje sastavnica (franc. *unités phraséologiques*), 1909. g. govori o tim spojevima riječi u okvirima stilistike francuskoga jezika (*Traité de stylistique française*). Dakle, govori o njima kao o jezičnim ornamentima.

U tom smjeru donekle ide i ova naša studija¹ koja ima za cilj ispitati koliko hrvatski i austrijski studenti društvenih i humanističkih znanosti – znači, budući punopravni članovi akademske zajednice u Hrvatskoj i Austriji – vladaju frazemima s mitološkom sastavnicom, ako pretpostavimo da kultura Zapadne Europe dobrim dijelom počiva na grčko-latinskom kulturnom naslijeđu. U tom smislu neizostavan dio čini mitologija koja je u dvanaestogodišnjem školovanju naših ispitanika bila zastupljena u nekom obliku (bilo na nastavi povijesti, i/ili na nastavi materinskog jezika).

---

¹ Studija je nastala u okviru projekta *Primjena frazeološke teorije u frazeografiji* (broj 4054) Hrvatske zaklade za znanost koji je završio 1.7.2018.

2. Hipoteza i cilj rada

Naša hipoteza je da studenti u nedovoljnoj mjeri vladaju frazemima s mitološkom sastavnicom te da ih stoga ne koriste i ne razumiju (ili barem nedovoljno koriste i razumiju) u jeziku. S obzirom da je riječ o (budućim) akademskim građanima dviju europskih zemalja, smatramo ovaj leksički sloj važnim sastavnim dijelom njihova vokabulara. Osim toga, taj leksički sloj pridonosi retoričkom umijeću budući da je riječ o frazemima koji se ponajprije susreću u književno-umjetničkim, publicističkim i znanstvenim tekstovima.

Cilj istraživanja je empirijski – dakle, na znanstveno legitiman i uvjerljiv način – dokazati ovu hipotezu te u konačnici u obliku priručnika ponuditi potencijalna frazeodidaktička rješenja koja će počivati na rezultatima obrađenih kvantitativnih i kvalitativnih podataka. Ovdje donosimo rezultate prvog dijela studije, odnosno u ovom prilogu opisujemo provedeno istraživanje, njegovu metodologiju te kvantitativno obrađene podatke.

3. O provedenom istraživanju: metodologija i rezultati

Kako bismo postigli navedeni zadani cilj, u tu smo svrhu proveli istraživanje među izvornim govornicima hrvatskoga i njemačkoga jezika: u ožujku 2016. godine s izvornim govornicima hrvatskoga na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu², a u svibnju 2016. godine s izvornim govornicima njemačkoga jezika na Institutu za slavistiku pri Sveučilištu u Grazu (Karl-Franzens-Universität).

Pismena anketa za govornike hrvatskoga jezika sadržavala je 30 frazema s mitološkom sastavnicom, a za govornike njemačkoga jezika 29 (jer u njemačkom jeziku nema ekvivalenta hrvatskomu frazemu *hrana bogova*). Od ispitanika se zahtijevalo da za svaki od 10 frazema, koliko ih je sadržavala jedna anketa, napišu a) značenje, b) kontekst upotrebe i c) sliku / asocijaciju koju u njima izaziva navedeni frazem. Vrijeme za popunjavanje anketnog lista nije bilo ograničeno. Treba istaknuti da su ankete za govornike hrvatskoga i njemačkoga jezika bile jednake. Postojale su tri ankete. To znači da je jedan ispitanik dao odgovore za 10 frazema (odnosno jedna je njemačka anketa sadržavala 9 frazema).

---

² Tanja Milčić provela je spomenuto istraživanje za potrebe svoga diplomskog rada pod naslovom *Фразеодидактический подход к фразеологизмам с мифологическим компонентом* koji je obranila 19. rujna 2016. g. na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Prikupljeni su podaci potom analizirani kvantitativno i kvalitativno. Za kvantitativnu obradu podataka koristili smo statistički softver SPSS, a za kvalitativnu obradu podataka – program Atlas.ti. Zbog ograničenog prostora u ovom će se radu predstaviti samo jedan dio ukupnih podataka, tj. predstaviti će se kvantitativno obrađeni podaci.

U ispitivanju je sudjelovalo ukupno 150 govornika hrvatskoga jezika i 142 govornika njemačkoga jezika. Dob govornika hrvatskoga jezika bila je od 18 do 30 godina, a gornja granica govornika njemačkog jezika bila je za pet godina viša, tj. raspon je bio od 18 do 35 godina. S obzirom na činjenicu da je jedan hrvatski ispitanik u to vrijeme imao 54 godine, on predstavlja tzv. stršeci podatak (eng. *outlier*). U *Tablici 1* donosi se spolno-dobna distribucija anketiranih govornika hrvatskoga jezika, a u *Tablici 2* spolno-dobna distribucija anketiranih govornika njemačkoga jezika:

Tablica 1. Spolno-dobna distribucija anketiranih govornika hrvatskoga jezika

	žene	muškarci	ukupno
<i>N</i>	118	31	149
<i>%</i>	79	21	100
<i>M_{dob} ± SD</i>	21 ± 2	21 ± 2	21 ± 2
<i>Median</i>	21	20	21
<i>Mode</i>	19	19	19
<i>min - max</i>	18 - 30	18 - 25	18 - 30

Tablica 2. Spolno-dobna distribucija anketiranih govornika njemačkoga jezika

	žene	muškarci	ukupno
<i>N</i>	106	36	142
<i>%</i>	74.6	25.4	100
<i>M_{dob} ± SD</i>	22.69 ± 2.95	23.23 ± 3.37	22.83 ± 3.06
<i>Median</i>	22	22	22
<i>Mode</i>	20	21	20
<i>min - max</i>	18 - 30	18 - 35	18 - 35

Imajući na umu da je Austrija multietnička zemlja, valja napomenuti da struktura ispitanika u Austriji nije bila jezično homogena kao u Hrvatskoj. Naime, od 142 ispitanika 87,32 %, odnosno njih 124 izjasnilo se da im je

njemački jezik materinski. Na drugom je mjestu hrvatski jezik (5 ispitanika ili 3,52 %), potom slovenski (4 ispitanika ili 2,82 %), zatim tzv. BKS³ (2 ispitanika ili 1,41 %), pa mađarski (1 ispitanik ili 0,7 %) i slovački (1 ispitanik ili 0,7 %). Bilo je i nekoliko dvojezičnih govornika sa sljedećim kombinacijama jezika: njemačko-talijanski (3 ispitanika ili 2,11 %), njemačko-hrvatski (1 ispitanik ili 0,7 %) i njemačko-slovenski (1 ispitanik ili 0,7 %).

Polazišni jezik u našem istraživanju bio je hrvatski. To znači da je najprije ekscerptiran frazeološki korpus za hrvatski jezik. Izvori su bili relevantni frazeološki rječnici hrvatskoga jezika (jednojezični, dvojezični i višejezični): *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika* Josipa Matešića (1982); *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema* Željke Fink Arsovski et. al (2006); *Hrvatsko-ruski frazeološki rječnik* autorskog kvarteta A. Menac – Ž. Fink Arsovski – I. Mironova Blažina – R. Venturin (2011); *Hrvatski frazeološki rječnik* autorskog trojca A. Menac – Ž. Fink-Arsovski – R. Venturin (2014). Potom je ekscerptiran frazeološki korpus za njemački jezik, a za to su poslužili sljedeći njemački jednojezični frazeološki rječnici: Duden (2002): *Redewendungen. Wörterbuch der deutschen Idiomatik*; Duden (2012): *Redensarten: Woher sie kommen, was sie bedeuten; Wörterbuch deutscher sprichwörtlicher und phraseologischer Vergleiche, Teil I* Harryja Waltera (2008). Osim toga, frazeološki se korpus ovjeravao i na mrežnim pretraživačima te u nacionalnim korpusima dvaju analiziranih jezika.

Kvantitativnom statističkom obradom podataka u SPSS-u prema trima parametrima koji su u središtu zanimanja našeg istraživanja, odnosno a) značenje, b) kontekst upotrebe i c) slika / asocijacija, nastale su tri tablice (Tablica 3. *Hijerarhija poznavanja frazema: ZNAČENJE*; Tablica 4. *Hijerarhija poznavanja frazema: KONTEKST UPOTREBE*; Tablica 5. *Hijerarhija poznavanja frazema: SLIKA / ASOCIJACIJA*) u kojima se supostavno za dva analizirana jezika donose rezultati. Tablice se navode niže u tekstu.

Tablica 3, Tablica 4 i Tablica 5 koncipirane su na način da se u njima nabrajaju frazemi s rezultatima anketiranja. U svim tablicama frazemi s mitološkom sastavnicom navode se prema opadajućem postotku riješenosti, dakle, od najvišeg postotka prema najnižem. U idućem dijelu rada bit će više riječi o korelaciji među rezultatima. S lijeve su strane u tablicama hrvatski analizirani frazemi, a s desne strane njemački. U trima se tablicama donose stupci s podacima o tome koliko je ispitanika dalo ili nije dalo odgovor, i koliko je ukupno bilo odgovora. Potom se donose podaci o postotku riješenosti i postotku točnih odgovora. U Tablici 5 nema stupca s postotkom

---

³ *Bosnisch-Kroatisch-Serbisch* (dosl. bosanski-hrvatski-srpski).

točnih odgovora budući da slika / asocijacija ne može biti kvalificirana kao točna ili netočna.

Zanimljivo je uočiti da su u Tablici 3 među najpoznatijima po značenju u oba jezika sljedeći frazemi: *Ahilova peta / Achillesferse; pogodila je Amorova strelica koga / von Amors Pfeil getroffen sein; lijep kao Apolon / schön wie ein junger Gott; Sizifov posao / Sisyphusarbeit; uskrnuti kao Feniks iz pepela / wie Phönix aus der Asche wiederaufstehen (aufsteigen); trojanski konj / das Trojanische Pferd*. Anketirani predstavnici obaju jezika najmanje poznaju značenje ovih frazema: *Talijin hram / Thaliatempel; Prokrustova postelja / Prokrustesbett; homerski smijeh / Homerisches Gelächter*.

Što se tiče ispravnog konteksta upotrebe, prva tri mjesta u oba jezika „drže“ isti oni frazemi koji su i bili najpoznatiji po značenju

Tablica 3. Hijerarhija poznavanja frazema: ZNAČENJE

FRAZEM	ODGOVORILO	NIJE ODGOVORILO	UKUPNO	% RIJEŠENOSTI	% TOČNIH ODGOVORA	red. br.	FRAZEM	ODGOVORILO	NIJE ODGOVORILO	UKUPNO	% RIJEŠENOSTI	% TOČNIH ODGOVORA
Ahilova peta	50	0	50	100	96	1	schön wie ein junger Gott	51	1	52	98	100
pogodila je Amorova strelica koga	49	0	49	100	96	2	von Amors Pfeil getroffen sein	50	1	51	98	100
lijep kao Apolon	49	1	50	98	96	3	Achillesferse	51	1	52	98	96
Sizifov posao	48	2	50	96	94	4	Herkulesarbeit	38	1	39	97	84
okreće se kolo sreće	47	3	50	94	88	5	die Lorbeeren ernten	50	2	52	96	78
uskrnuti kao Feniks iz pepela	46	3	49	94	76	6	das Trojanische Pferd	47	3	50	94	62
Pandorina kutija	44	5	49	90	43	7	Sisyphusarbeit	36	3	39	92	61
trojanski konj	43	6	49	88	73	8	wie Phönix aus der Asche wiederaufstehen (aufsteigen)	46	5	51	90	89
jabuka razdora	44	6	50	88	62	9	Gigantenschritt	35	4	39	90	88
ići gigantskim koracima	43	7	50	86	72	10	die Büchse der Pandora	42	9	51	82	71
lovorov vijenac	41	9	50	82	70	11	Lorbeerkrantz	41	11	52	79	93

pobrali lovorike	38	12	50	76	48	12	Argusaugen	41	11	52	79	88
hrana bogova	37	13	50	74	66	13	das Rad der Geschichte zurückdrehen	31	8	39	79	77
okrenuti kotač povijesti	36	14	50	72	26	14	Tantalusqualen	30	9	39	77	77
Herkulov posao	35	15	50	70	58	15	Stein der Weisen	26	13	39	67	81
zagonetka Sfinge	34	15	49	69	57	16	Apfel der Zwietracht	25	14	39	64	84
presjeći gordijski čvor	32	18	50	64	50	17	Schicksalsrad	23	16	39	59	87
Tantalove muke	28	22	50	56	34	18	Damoklesschw ert	29	23	52	56	65
između Scile i Haribde	27	23	50	54	50	19	das Rätsel der Sphinx	28	23	51	55	96
prometejsk a vatra	22	27	49	45	18	20	reich wie Krösus	27	24	51	53	93
Arijadnina nit	22	28	50	44	36	21	den gordischen Knoten durchschlagen (zerschlagen)	26	26	52	50	92
kamen mudraca	20	30	50	40	2	22	der Tempel der Athene	18	33	51	35	55
bogat kao Krez	19	30	49	39	37	23	Ariadnefaden	16	36	52	31	56
popeti se na Parnas	14	35	49	29	2	24	zwischen Skylla und Charybdis sein	14	38	52	27	93
Damoklov mač	12	38	50	24	14	25	das Feuer des Prometheus	11	40	51	21	27
Argusove oči	7	43	50	14	6	26	den Parnass besteigen	11	40	51	21	0
hram božice Atene	6	43	49	12	4	27	Homerisches Gelächter	8	43	51	16	12
Talijin hram	6	44	49	12	4	28	Thaliatempel	6	33	39	15	67
Prokrustov a postelja	5	45	50	10	6	29	Prokrustesbett	3	36	39	8	67
homerski smijeh	5	44	49	10	4	30						

Tablica 4. Hijerarhija poznavanja frazema: KONTEKST UPOTREBE

FRAZEM	ODGOVORILO	NIJE ODGOVORILO	UKUPNO	% RIJEŠENOSTI	% TOČNIH ODGOVORA	red. br.	FRAZEM	ODGOVORILO	NIJE ODGOVORILO	UKUPNO	% RIJEŠENOSTI	% TOČNIH ODGOVORA
Ahilova peta	43	7	50	86	100	1	von Amors Pfeil getroffen sein	43	8	51	84	100
lijep kao Apolon	43	7	50	86	100	2	schön wie ein junger Gott	41	11	52	79	98
pogodila je Amorova strelica <i>koga</i>	40	9	49	82	100	3	Achillesferse	41	11	52	79	93
Pandorina kutija	39	10	49	80	74	4	die Lorbeeren ernten	41	11	52	79	80
Sizifov posao	37	13	50	74	100	5	das Trojanische Pferd	36	15	51	71	94
jabuka razdora	36	14	50	72	89	6	die Büchse der Pandora	35	16	51	69	74
ići gigantskim koracima	35	15	50	70	83	7	Herkulesarbeit	26	13	39	67	96
uskrsnuti kao Feniks iz pepela	33	16	49	67	91	8	wie Phönix aus der Asche wiederaufsteigen (aufsteigen)	32	19	51	63	88
okreće se kolo sreće	33	17	50	66	94	9	Argusaugen	32	20	52	62	91
okrenuti kotač povijesti	28	22	50	56	50	10	Sisyphusarbeit	22	17	39	56	91
Herkulov posao	27	23	50	54	96	11	das Rad der Geschichte zurückdrehen	22	17	39	56	77
hrana bogova	27	23	50	54	96	12	Gigantenschritt	21	18	39	54	100
pobrali lovorike	26	24	50	52	69	13	reich wie Krösus	23	28	51	45	83
trojanski konj	25	24	49	51	100	14	Damoklesschwert	18	34	52	35	94
lovorov vijenac	21	29	50	42	100	15	Apfel der Zwietracht	13	26	39	33	92
zagonetka Sfinge	20	29	49	41	95	16	Schicksalsrad	12	27	39	31	100
presjeći gordijski čvor	20	30	50	40	90	17	Stein der Weisen	12	27	39	31	100
između Scile i Haribde	17	33	50	34	94	18	das Rätsel der Sphinx	16	35	51	31	94
bogat kao Krez	14	35	49	29	100	19	Lorbeerkranz	16	36	52	31	64
Tantalove muke	14	36	50	28	93	20	Tantalusqualen	10	29	39	26	100

kamen mudraca	14	36	50	28	29	21	den gordischen Knoten durchschlagen (zerschlagen)	11	41	52	21	73
Arijadnina nit	9	41	50	18	100	22	das Feuer des Prometheus	10	41	51	20	55
Argusove oči	6	44	50	12	83	23	der Tempel der Athene	10	41	51	20	40
popeti se na Parnas	6	43	49	12	17	24	Thaliatempel	5	34	39	13	80
Damoklov mač	4	46	50	8	75	25	Ariadnefaden	7	45	52	13	71
Prokrustov a postelja	3	47	50	6	67	26	zwischen Skylla und Charybdis sein	6	46	52	12	100
prometejska vatra	3	47	50	6	64	27	den Parnass besteigen	5	46	51	10	0
Tahijin hram	2	48	50	4	100	28	Homerisches Gelächter	3	48	51	6	67
hram božice Atene	2	47	49	4	50	29	Prokrustesbett	2	37	39	5	100
homerski smijeh	1	48	49	2	100	30						

Tablica 5. Hijerarhija poznavanja frazema: SLIKA / ASOCIJACIJA

FRAZEM	ODGOVORILO	NJE ODGOVORILO	UKUPNO	% RIJEŠENOSTI	red. br.	FRAZEM	ODGOVORILO	NJE ODGOVORILO	UKUPNO	% RIJEŠENOSTI
lijep kao Apolon	42	8	50	84	1	schön wie ein junger Gott	47	5	52	90
jabuka razdora	40	10	50	80	2	das Trojanische Pferd	43	8	51	84
Sizifov posao	40	10	50	80	3	Achillesferse	43	9	52	82
Ahilova peta	37	13	50	74	4	von Amors Pfeil getroffen sein	42	9	51	82
pogodila je Amorova strelica <i>koga</i>	36	13	49	73	5	Sisyphusarbeit	31	8	39	79
kamen mudraca	35	15	50	70	6	wie Phönix aus der Asche wiederaufstehen (aufsteigen)	39	12	51	76
okreće se kolo sreće	34	16	50	68	7	Herkulesarbeit	29	10	39	74
uskrsnuti kao Feniks iz pepela	33	16	49	67	8	Stein der Weisen	29	10	39	74

trojanski konj	33	16	49	67	9	die Lorbeeren ernten	38	14	52	73
Herkulov posao	32	18	50	64	10	die Büchse der Pandora	36	15	51	69
lovorov vijenac	32	18	50	64	11	Lorbeerkrantz	35	17	52	67
ići gigantskim koracima	31	19	50	62	12	Schicksalsrad	26	13	39	67
Pandorina kutija	30	19	49	61	13	Gigantenschritt	25	14	39	64
hrana bogova	29	21	50	58	14	das Rad der Geschichte zurückdrehen	24	15	39	62
okrenuti kotač povijesti	27	23	50	54	15	Apfel der Zwietracht	24	15	39	62
zagonetka Sfinge	22	27	49	45	16	Argusaugen	32	20	52	62
pobрати lovorike	21	29	50	42	17	Tantalusqualen	22	17	39	56
između Scile i Haribde	21	29	50	42	18	Damoklesschwert	29	23	52	56
presjeći gordijski čvor	20	30	50	40	19	den gordischen Knoten durchschlagen (zerschlagen)	22	30	52	42
Arijadnina nit	18	32	50	36	20	reich wie Krösus	21	30	51	41
Tantalove muke	17	33	50	34	21	das Rätsel der Sphinx	21	30	51	41
prometejska vatra	16	33	49	33	22	Ariadnefaden	19	33	52	37
bogat kao Krez	11	38	49	22	23	Thaliatempel	13	26	39	33
Talijin hram	10	40	50	20	24	der Tempel der Athene	17	34	51	33
popeti se na Parnas	9	40	49	18	25	das Feuer des Prometheus	13	38	51	25
Argusove oči	9	41	50	18	26	Homerisches Gelächter	10	41	51	20
Damoklov mač	8	42	50	16	27	zwischen Skylla und Charybdis sein	10	42	52	19
Prokrustova postelja	6	44	50	12	28	den Parnass besteigen	8	43	51	16
homerski smijeh	4	45	49	8	29	Prokrustesbett	6	33	39	15
hram božice Atene	3	46	49	6	30.					

4. Rasprava: korelacija među rezultatima

Dovedemo li u korelaciju sve rezultate u svakoj pojedinoj tablici, za značenje možemo zaključiti da oni frazemi koji imaju veći postotak

riješenosti u hrvatskom jeziku imaju i veći postotak riješenosti u njemačkom. Nadalje, što je značenje frazema točnije navedeno u hrvatskom, točnije je navedeno i u njemačkom. Za hrvatski jezik vrijedi da što je veća riješenost frazema, to je veća i točnost odgovora, tj. značenje je ispravnije navedeno. I za njemački jezik vrijedi isto.

Pogledamo li pomnije rezultate za kontekst upotrebe, uočava se da oni frazemi koji imaju veći postotak riješenosti u hrvatskom imaju i veći postotak riješenosti u njemačkom. Povezanost točnosti za hrvatski jezik i njemački u okviru konteksta upotrebe nije statistički značajna. Postotak riješenosti frazema ovdje nije povezan s točnošću konteksta u kojem bi se upotrijebio na hrvatskom jeziku. Isto vrijedi i za njemački dio podataka.

Iz posljednje tablice (Tablica 5) proizlazi samo jedna korelacija, a to je da oni frazemi koji u većoj mjeri izazivaju slike / asocijacije u hrvatskom jeziku u većoj mjeri izazivaju slike / asocijacije i u njemačkom jeziku

5. Najvažniji zaključci i daljnji koraci

Nakon detaljne i sveobuhvatne kvantitativne analize podataka za promatranu frazeološku građu mogu se donijeti sljedeći zaključci: 1) za hrvatski i njemački jezik: Što je veći stupanj riješenosti značenja frazema, veći je i stupanj riješenosti konteksta upotrebe kao i stupanj riješenosti slike / asocijacije; 2) za hrvatski jezik: Što je točnije prepoznavanje značenja frazema, to se točnije navodi kontekst u kojem bi se frazem upotrijebio. Također, što je točnije prepoznavanje značenja frazema, on izaziva više slika. Nema povezanosti između točnog navođenja konteksta u kojem bi se koristio frazem i stupnja u kojem frazem izaziva slike. Za njemački jezik vrijedi isto što i za hrvatski, ali su za hrvatski jezik povezanosti veće, tj. izraženije.

Kvantitativna je analiza potvrdila našu hipotezu te dokazala da ispitanici u Hrvatskoj i u Austriji nedovoljno dobro vladaju frazemima s mitološkom sastavnicom.

Nastavak ove studije bit će prikaz potpune kvalitativne obrada podataka za sve analizirane frazeme u obama jezicima po uzoru na frazem *jabuka razdora*, kako ga je u svom diplomskom radu obradila T. Milčić, a konačni cilj je sastaviti rječničke natuknice po uzoru na ogledni primjerak hrvatske rječničke natuknice za frazem *između Scile i Haribde* koji je također u svom diplomskom radu demonstrirala T. Milčić, jedna od autorica ovih redaka. Intencija je u budućnosti sastaviti frazeodidaktički priručnik za analizirane hrvatske i njemačke frazeme i to prema modelu ruskoga frazeološkog rječnika *Uma palata. Detskij frazeologičeskij slovar'* autorskog tandema E. Rogaljeva i T. Nikitina. Takav bi priručnik bio Arijadnina nit nastavnica na nastavi materinskoga ali i stranog jezika, a s druge bi strane služio

poboljšanju frazeološke kompetencije govornika hrvatskoga i njemačkoga jezika čime bi se pridonijelo ekspresivnosti i retoričkom umijeću govornika.

Literatura / References

- Barčot, Branka. (2017). *Lingvokulturologija i zoonimska frazeologija* [Linguoculturology i zoonimic frazeology]. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Kuvač Kraljević, Jelena, Lenček, Mirjana. (2012). *Frazeologija dječjega jezika: psiholingvistički pristup* [The phraseology of children's language: a psycholinguistic approach]. In *Logopedija* [Speech therapy] 3, No 1. 26-30.
- Vidović Bolt, Ivana. (2013). *O mogućnostima poučavanja i usvajanja hrvatskih frazema* [On the possibilities of teaching and learning Croatian phrases]. In *Međunarodni suradni skup Prvi, drugi, ini jezik: hrvatsko-makedonske usporedbe* [International Collaborative Meeting „First, second, another language: Croatian-Macedonian Comparisons“]. *Zbornik radova*. Cvikić, Lidija (ed.). Filozofski fakultet u Zagrebu i Filološki fakultet Blaže Koneski u Skoplju. 275–287. URL: <http://www.ffzg.unizg.hr/fisol/zbornik.pdf> (accessed March 21, 2019).

Rječnici

- DUDEN. (2002). *Redewendungen. Wörterbuch der deutschen Idiomatik*. Band 11. Hrsg. von der Dudenredaktion. Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Dudenverlag.
- DUDEN. (2012). *Redensarten: Woher sie kommen, was sie bedeuten*. Mannheim; Zürich: Dudenverlag.
- Fink Arsovski, Željka et al. (2006). *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema* [Croatian- Slovenian dictionary of comparative phrases] (u suautorstvu s E. Kržišnik, S. Ribarovom, T. Dunkovom, N. Kabanovom, I. Mironovom Blažinom, R. Trostinskom, A. Spagińskom Pruszak, I. Vidović Bolt, D. Sesar, M. Dobrićkovom, M. Kursar). Zagreb: Knjigra.
- Matešić, Josip. (1982). *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika* [Phraseological dictionary of Croatian or Serbian]. Zagreb: Školska knjiga.
- Menac, Antica, Fink Arsovski, Željka, Mironova Blažina, Irina, Venturin, Radomir. (2011). *Hrvatsko-ruski frazeološki rječnik* [Croatian-Russian phraseological dictionary]. Zagreb: Knjigra.
- Menac, Antica, Fink-Arsovski, Željka, Venturin, Radomir. (2014). *Hrvatski frazeološki rječnik* [Croatian phraseological dictionary]. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Walter, Harry. (2008). *Wörterbuch deutscher sprichwörtlicher und phraseologischer Vergleiche, Teil 1*. Hamburg: Verlag Dr. Kovač.